

Bredere børnefællesskaber

Flere og flere børn mistrives og kommer i en kortere eller længere periode i udfordringer i deres dagtilbud eller skole i sådan en grad, at de får brug for at komme i et specialtilbud. Mistrivslen konstateres også tidligere og tidligere i barnets liv. Når børnene først er kommet i specialtilbud, kommer de sjældent tilbage til almentilbuddene. Børn i specialtilbud klarer sig gennemsnitligt dårligere fagligt og socialt og efterfølgende i job og uddannelse. Dette er ikke kun i Aarhus Kommune. På landsplan har andelen af elever i specialpædagogiske tilbud også været stigende.

Forældrene oplever, at der er lang ventetid på hjælp fra PPR, og at børnene får den rette hjælp og specialtilbud, alt imens at deres trivsel bliver dårligere, og forældrenes behov for tabt arbejdsfortjeneste stiger. Samtidig oplever medarbejdere i dagtilbud og skoler, at de mangler de rette værktøjer og kompetencer til at tage hånd om børnene i udfordringer i deres normalmiljø.

Forligspartierne er enige om, at der er brug for et nybrud i måden, som vi samarbejder om børn i udfordringer på, og en omstilling i indsatsen til børn og deres familier, som er på vej i udfordringer, og som har behov for en ekstra indsats. For det første skal der være tidligere og hurtigere hjælp, så børnenes udfordringer og familiens situation ikke bliver forværret, mens de venter på hjælp. For det andet skal familierne opleve en sammenhængende og kordineret indsats på tværs af dagtilbud, skoler, PPR og Sociale Forhold og Beskæftigelse. For det tredje skal den tidligere og mere sammenhængende hjælp føre til, at flere indsatser bliver mindre indgribende og tættere på barnet og familiens nærmiljø. Samtidigt er der stadigvæk behov for de meget specialiserede indsatser. Dette fordrer, at der sker et nybrud i forhold til et mere forpligtende samarbejde mellem Børn og Unge, Sociale Forhold og Beskæftigelse og andre samarbejdspartnere i forhold til indsatser, som tilbydes til børnene og deres familier.

Forligspartierne ønsker, at der sker en kulturforandring i PPR, skoler og dagtilbud, hvor der bliver større fokus på en tidligere og mere sammenhængende hjælp til børn i de almene børnefællesskaber, hvor der dels er fokus på de fællesskaber, som børnene indgår i, dels fokus på hele familiens situation og ressourcer. Kulturforandringen skal bygge på et børne- og ungesyn om, at børn og unge er mere ens end forskellige, at børn og unge lærer og trives i fællesskaber, at børn og unge ikke er problemet. De viser problemet, og at børn og unge gør hvad de kan. Det er de voksne, der kan gøre noget andet. Det skal ligeledes bygge på, at forældrene skal have den fornødne støtte for at kunne hjælpe deres børn, hvor der tages afsæt i familiens ressourcer.

Forligspartierne er opmærksomme på at vende udviklingen fordrer en stor ledelsesmæssig opbakning og understøttelse af forandringsprocesserne af den lokale kultur omkring arbejdet med børnenes læring, trivsel og udvikling. Børn og Unge skal derfor have fokus på, hvordan de lokale ledelser bliver understøttet i at kunne drive forandringerne, og hvordan medarbejderne understøttes i at arbejde med bredere børnefællesskaber.

Der er også brug for et markant nybrud til et pædagogisk nærhedsprincip, hvor dagtilbud og skoler i højere grad anvender specialpædagogiske principper i almenklassen eller gruppen i dagtilbuddet, således at flere børn end i dag kan trives og udvikle sig i nærmiljøet, samtidig med at børn, som har behov for et specialpædagogisk tilbud, i højere grad kan få det i deres nærområde. Dagtilbud og skoler kan inden for disse rammer fortsat selv vælge, hvilke didaktiske og pædagogiske metoder, som, de vurderer, er mest hensigtsmæssige i forhold til deres børnegruppe.

Børn og unges udfordringer afhænger imidlertid af en lang række forhold, som rækker ud over børn og unges hverdag i dagtilbud, skoler og fritidstilbud. Det har også betydning for børn og unges trivsel, at de har mulighed for at have et aktivt fritidsliv, hvor de har mulighed for at deltage i idrætsaktiviteter, musik- og kulturskoler osv. Forligspartierne er enige om vigtigheden af børn og unges fritidsliv, og de ønsker derfor at styrke samarbejdet om indsatser på tværs af Børn og Unge, Sundhed og Omsorg samt Kultur og Borgerservice. Indsatser, der skal

involvare foreningslivet og civilsamfundet om den fælles opgave med at styrke børn og unges trivsel via inkluderende fællesskaber også i fritiden. De kan blandt andet tage afsæt i erfaringerne med "Åben skole". Her ønskes blandt andet et stærkt fokus på bevægelsesfællesskaber, da forskningen viser en positiv sammenhæng mellem fysisk aktivitet og mental sundhed. Forligspartierne ønsker derfor, at det undersøges i et samarbejde mellem Børn og Unge, Sundhed og Omsorg samt Kultur og Borgerservice, hvilke indsatser der kan igangsættes i samarbejde med foreningslivet og civilsamfundet for at styrke børn og unges trivsel via et aktivt fritidsliv. Forligspartierne er enige om, at de tre magistratsafdelinger sammen med samarbejdspartner skal udarbejde forslag til initiativer, som kan indgå i forhandlingerne om budget 2024.

Forligspartierne er opmærksomme på, at det vil tage tid at vende udviklingen, så der vil i en overgangsperiode fortsat være det samme behov – måske endda fortsat stigende behov i en periode – for specialpædagogiske tilbud. Men det er forventningen, at de tiltag, som foreslås igangsat med tiden vil bidrage til at få vendt udviklingen, således at flere børn kan lære, trives og udvikle sig i bredere børnefællesskaber i dagtilbud, skoler og fritidstilbud og dermed vender udviklingen med, at flere børn og unge har behov for et specialpædagogisk tilbud. Forligspartierne vil følge området tæt i de kommende år for at vurdere, om der er behov for yderligere indsatser også set i lyset af udfordringerne med at rekruttere medarbejdere.

Forligspartierne ønsker derfor også, at det undersøges, om der kan indgås et samarbejde med Rådet for Sociale Investeringer eller lignende fonde i forhold til investeringer i indsatser, som går på tværs af almenområdet og det specialiserede socialområde, hvor der på sigt kan forventes færre udgifter, hvis flere børn og unge er i trivsel og god udvikling.

Konkrete indsatser

Forligspartierne er enige om, at der brug for indsatser på tre niveauer, som er rettet mod både børn, unge og deres familier med henblik på, at børn, unge og familier får den rette hjælp så tidligt som muligt. For det første indsatser, som styrker almenområdet, og som forebygger, at flere og flere børn har brug for et specialtilbud. For det andet flere mellemformer tæt på børnenes almene tilbud. For det tredje indsatser, som er rettet mod børn, som er i udfordringer, og som har brug for behandlingstilbud eller et specialtilbud.

Forligspartierne er enige om at igangsætte nedenstående indsatser, som er uddybet i analysen af bredere børnefællesskabers løsningskatalog. Forligspartierne ønsker, at Børn og Unge gennemgår løsningskataloget med henblik på at gennemføre øvrige løsningsmuligheder, som kan igangsættes inden for eksisterende ressourcer. Der skal udarbejdes en handleplan for gennemførelsen af løsningsmulighederne, som Børn og Unge-udvalget holdes tæt informeret omkring.

Forligspartierne er enige om at sætte følgende indsatser i gang, hvor området tilføres vedvarende 55 mio. kr. årligt.

- At samarbejdet mellem familien, dagtilbud, skole, PPR, myndighedsrådgivere og udførere/specialiserede tilbud i Sociale Forhold og Beskæftigelse forandres og styrkes, så løsningerne findes tidligere, og så indsatsen bliver mere helhedsorienteret og så tæt på barnets og familiens hverdag som muligt ved, at relationel velfærd som samarbejdsmodel udbredes fra de nuværende syv skoledistrikter til samtlige skoledistrikter. Med til det styrkede samarbejde hører, at der udpeges en fast tovholder i hver enkelt sag, som påtager sig rollen med at koordinere og holde snor i barnets og familiens forløb, sikre fremdrift og sikre samarbejde med forældrene. Der afsættes 0,9 mio. kr. til gradvis indfasning i 2023 og herefter 1,9 mio. kr. årligt. Derudover ønsker forligspartierne, at Børn og Unge i samarbejde med Børne- og Ungdomspsykiatrisk Afdeling (BUA) får en mere smidig og effektiv proces for henvisninger af børn og unge til BUA med henblik på, at familierne oplever kortere ventetider og mere koordinerede forløb.
- At alle dagtilbud skal arbejde med specialpædagogiske principper om kompetenceudvikling under overskriften "Dagtilbud for alle" (Nest møder dagtilbud), så flere børn kan trives og udvikle sig i deres almene dagtilbud. Der afsættes 4,4 mio. kr. i 2023, 8,9 mio. kr. i 2024 og 2025 samt 4,4 mio. kr. 2026. Dagtilbud, som er i gang med andre

specialpædagogiske kompetenceudviklingsforløb for medarbejdere, kan tænke dem ind i den plan, der lægges for det pågældende dagtilbud.

- At som en prøvehandling oprettes der specialpædagogiske grupper i almene dagtilbud med færre børn og bedre normering målrettet børn i udfordringer, som profiterer af at være sammen noget af tiden med deres jævnaldrende børn i almindeligtilbuddet. Specialgrupperne etableres efter dagtilbudslovens § 4 ved omlægning af de vidtgående støtteressourcer, som er målrettet børnene, som indgår i prøvehandlingen.
- At alle skoler skal arbejde med specialpædagogiske principper i almenundervisning. Dette vil være en styrkelse af det arbejde, som allerede er sat i gang med mellemformer med henblik på, at flere børn kan trives og udvikle sig i deres nærmiljø. Det indebærer:
 - At alle skoler organiseres i klynger af 2-4 nærtliggende skoler, der tilsammen får ansvaret for at tilbyde pædagogiske læringsmiljøer til klyngens børn, således at flest mulige børn kan få et relevant tilbud i deres nærområde. Konkret skal dette ske ved, at klyngen arbejder med mellemformer på fire niveauer:
 1. Indsatser for hele klassefællesskabet i form af f.eks. co-teaching, kompetenceudvikling for lærere og pædagoger.
 2. støtte til enkeltbørn i almenklassen.
 3. almenklasser, som arbejder med specialpædagogiske principper i forhold til organisering, strukturer og konkrete metoder inspireret af Nest eller andre specialpædagogiske tilgange, som muliggør, at også børn, som er visiteret til en specialklasse, kan lære og trives her.
 4. specialklasser, som vi kender det i dag.

Udviklingen af disse tilbud skal ske i et tæt samarbejde med PPR og skal ses i sammenhæng med omlægning af PPR, hvor PPR's medarbejdere kommer tidligere ind i opgaven og tættere på praksis i skoler og dagtilbud med større fokus på trivsel for klassen eller stuen i dagtilbuddet.

- At der fortsat vil være børn med særlige behov, som enten i en del af eller i hele deres skoletid har brug for bydækkende specialtilbud i enten specialklasse eller specialskole.
- At visitation til specialtilbud og årlige revurderinger af børn i specialtilbud sker i et samarbejde mellem skolerne i klyngen og PPR, hvor PPR har beslutningskompetencen til at visitere børn til andre skoler.
- At der udarbejdes en plan med inddragelse af alle relevante aktører for, hvordan der kan oprettes tilbud på ovenstående fire niveauer. Det skal være en del af planen, at der i hver klynge oprettes tilbud til børn, som er visiteret til en specialklasse, i en almenklasse fra skoleåret 2024/2025 startende med børn, som starter i 0. klasse. I løbet af de næste ti år vil der komme et sådant tilbud på alle årgange.
- At der afsættes 12,5 mio. kr. fra skoleåret 2023/2024 og herefter 30 mio. kr. årligt til skolernes arbejde med de fire typer af mellemformer, hvor skolerne i klyngen i samarbejde med PPR, skal tilbyde pædagogiske læringsmiljøer på alle fire niveauer og indgå i et samarbejde med PPR om sampraksis i forhold til udvikling af læringsmiljøerne. I beløbet er der afsat ressourcer til, at der i hver klynge kan være en almenklasse på alle årgange med færre elever, co-teaching, herunder kompetenceudvikling af medarbejder og understøttelse fra PPR.
- At medarbejdere i dagtilbud, skoler og fritidstilbud tilegner sig specialpædagogiske kompetencer i praksis sammen med kollegaer, ressourcepersoner, medarbejdere fra PPR med flere. De specialpædagogiske kompetencer fastholdes og opbygges via

tilgangen i Stærkere Læringsfællesskaber, hvor den enkelte arbejdsplads aftaler, hvordan de bedst kan opbygge og fastholde kompetencer. Læringspartnerne og medarbejdere fra PPR vil sammen understøtte, at der sker opbygning af specialpædagogiske kompetencer.

- At PPR omlægges til i langt højere grad at komme tidligere ind i opgaven, når et barn er på vej i udfordringer ved at have fokus på fællesskaberne, som børnene er en del af samt at være tættere på praksis ved sampraksis med skoler og dagtilbud således, at PPR-medarbejderen bidrager med deres faglighed og arbejder sammen med læreren og pædagogen ude i klassen/gruppen om at udvikle læringsmiljøet, samt indgår i tæt samarbejde med skoleledelsen og forældre, så flere børn kan udvikles og trives sammen med deres jævnaldrende venner. Der afsættes 11,5 mio. kr. i 2023 stigende til 16,0 mio. kr. årligt i 2026 til PPR. Midlerne skal gå til omlægningen til mere praksisnær PPR og til nedbringelse af ventetider.
- At det tværgående Trivselsteam, som arbejder tværfagligt sammen om børn med meget skolefravær, bliver udvidet, så teamet i højere grad kan følge med efterspørgslen. Der afsættes 1,5 mio. kr. til gradvis indfasning i 2023 og herefter 3,0 mio. kr. årligt til en opskalering af Trivselsteamet med 50 procent.
- At flere børn i mistrivsel kan blive tilbudt et lettere behandlingstilbud ved at afsætte 2 mio. kr. årligt fra 2023 til permanentgørelse af Cool Kids, som er en indsats rettet mod børn med angstproblematikker, en opskalering på 1,4 mio. kr. årligt fra 2024 af børnesamtaler, som er psykologsamtaler med børn, samt en opskalering på 0,8 mio. kr. årligt fra 2024 af Back2School, som er en indsats rettet mod børn med langvarigt skolefravær.

Økonomioversigt

(2023-priser i 1.000 kr.)	Sektor	2023	2024	2025	2026	Gns.
Engangsmidler						
Forslag 1. Dagtilbud for alle	5.51	4.400	8.900	8.900	4.400	6.650
I alt		4.400	8.900	8.900	4.400	6.650
Varige midler						
Forslag 2. Lokalt skoletilbud for alle	5.51	12.500	30.000	30.000	30.000	25.625
Forslag 4. PPR-medarbejdere til sampraksis i dagtilbud og skoler og nedbringelse af ventelister på psykologbistand	5.51	11.500	16.000	16.000	16.000	14.875
Forslag 13. Flere lettere behandlingstilbud	5.51	2.000	4.100	4.100	4.100	3.575
Forslag 5. Styrket samarbejde og professionelle tovholdere	5.51/1.20	900	1.900	1.900	1.900	1.650
Forslag 5. Udvidelse af det tværgående Trivselsteam	5.51/1.20	1.500	3.000	3.000	3.000	2.625
I alt		28.400	55.000	55.000	55.000	48.350
I alt engangsmidler og varige midler		32.800	63.900	63.900	59.400	55.000